Motion till riksdagen 1986/87:U311

Alf Wennerfors (m)

Informationsbevakning av japansk ekonomi m. m.

De östasiatiska ländernas ekonomiska frammarsch har varit markant under senare decennier. Den snabba ekonomiska tillväxten i Japan under många år har lett till att landet nu svarar för en tiondel både av världshandeln och av världens samlade BNP. Få ifrågasätter i dag Kinas ekonomiska potential. Ett land som Sydkorea har under ett antal år uppvisat ekonomiska tillväxtsiffror som ställt nästan alla andra länders i skuggan, t. o. m. Japan. ASEAN-länderna framstår nu som mycket dynamiska ekonomier.

Företag från de östasiatiska länderna utgör numera svåra konkurrenter till svenska företag, både på den svenska marknaden och på tredjelandsmarknader. Samtidigt utgör dessa länder allt viktigare marknader för svensk industri.

De tekniska och industriella framsteg som görs i dessa länder är iögonenfallande. Särskilt Japan har vuxit till en förstarangsnation i vad gäller vetenskap och teknik. Detta har uppnåtts genom att landet länge och systematiskt satsat på utveckling av ny teknik, utveckling av redan känd teknik och integration av redan känd teknik till nya marknader och användningsområden. Japan leder nu utvecklingen inom en rad industriella framtidsbranscher och tekniskt-vetenskapliga områden av strategisk betydelse för den industriella och ekonomiska utvecklingen framöver.

Det är ett allmänt accepterat faktum att Japan nått sina exempellösa industriella framgångar genom bl. a. import av teknik. Landet har svarat för världshistoriens hittills mest omfattande import av teknologi. När nu Japan ligger vid forskningsfronten inom en rad discipliner och områden har dock de japanska möjligheterna att basera sin industri på importerad teknologi begränsats. Japan får alltmer utveckla ny teknik och nytt kunnande på egen hand och har i detta syfte gjort en kraftfull satsning på forskning och utveckling. Japans FoU-resurser överträffas för närvarande i storlek endast av USA:s och Sovjetunionens.

Genom att Japan ligger i täten i vad gäller teknisk, vetenskaplig och industriell utveckling blir tillgång på japansk teknologi ofta nödvändig för många utländska företag om dessa skall kunna bibehålla konkurrenskraften. Detta gäller även svenska företag.

Styrelsen för teknisk utveckling (STU) har i rapporter redovisat jämförande studier som gjorts rörande den vetenskapliga produktionen i en del länder, mätt som bl. a. antalet patent och antalet artiklar i vetenskaplig fackpress. Det mest slående resultatet av dessa studier är att Japan *genomgående* svarar för en starkt ökande andel av antalet patent och antalet vetenskapliga artiklar. För vissa områden som t. ex. genteknik, laserteknik, fiber-

optik, robotteknik samt mönsterigenkänning och bildbehandling är de japanska framstegen dramatiska.

Många branscher och områden, där Japan nu är ledande, är sådana som spelar eller kommer att spela en central roll för svensk industri. Det är därför uppenbart att den japanska tekniska och industriella frammarschen inte kan komma att undgå att påverka svensk industri och därmed även sysselsättningen i Sverige. Östasiatiska företag, som nu är svåra konkurrenter till svenska företag, kan komma att bli övermäktiga, och svenska företag, som nu lyckas förhållandevis bra, kan snabbt komma att trängas ut från marknader av dynamiska östasiatiska företag. Detta får verkningar på sysselsättningen inom svensk industri.

De östasiatiska länderna utgör stora och snabbt växande marknader. Trots detta har t. ex. i Japan endast drygt 100 svenska företag etablerat sig. Det ringa antalet etableringar beror sannolikt på bl. a. bristande insikt om marknadsmöjligheterna.

Den svenska bevakningen av länderna i Östasien är ej särdeles omfattande, och inom våra universitet och högskolor ägnas länderna ett begränsat intresse. T. o. m. inom discipliner där Japan borde vara ett centralt studieobjekt, som t. ex. nationalekonomi och statskunskap, studeras landet knappast alls. Under senare år har dock en del intressanta ansatser gjorts för att förbättra möjligheterna att bedriva sådana studier. Vid Stockholms universitet har ett Center för Stillahavsasienstudier samt en särskild Östasienlinje inrättats. Vid Linköpings universitet finns en 10-poängskurs med inriktning på Östasien för ingejörer. Tekniska högskolan i Stockholm ger då och då speciella Japankurser och har i samarbete med universitetet anordnat kurser i japanska för ingenjörer.

Under senare år har en del studerande vid de tekniska högskolorna beretts möjlighet att utföra sina examensarbeten i Japan. För KTH:s del rör det sig om 5–7 studerande årligen. I några fall arbetar doktorander från KTH på sin doktorsexamen i Japan.

Allmänt sett gäller att det akademiska utbytet är relativt begränsat.

Trots de insatser som tillkommit under senare år för att förbättra möjligheterna att följa utvecklingen i Östasien, måste läget anses vara otillfredsställande mot bakgrund av den snabba tekniska, vetenskapliga och industriella utvecklingen i Japan och övriga länder i Östasien med dess effekter på svensk industri och sysselsättning. Många potentiella möjligheter att nå nya marknader i Östasien försitts också på grund av bristande kunskap om regionen.

Det finns ett omedelbart och starkt behov av att förbättra möjligheterna att följa den industriella och tekniskt-vetenskapliga utvecklingen i Östasien. De insatser som nu görs är alltför begränsade. Företag och myndigheter i Sverige har små möjligheter att skaffa sig en övergripande och heltäckande bild av skeendet i Östasien.

Det föreligger således ett nationellt intresse av att man från svensk sida på ett bättre sätt än nu kan följa vad som händer i Japan och i övriga Östasien. Ökade statliga insatser är nödvändiga. Resurser måste avdelas för att bygga upp den inhemska kompetensen i vad gäller den allmänna men även industriella, handelsmässiga och teknisk-vetenskapliga utvecklingen. De ökade sats-

ningarna bör inriktas så att de tillgodoser forskningen men även statliga myndigheters, näringslivets och organisationernas behov av kunskap och information.

Hemställan

Mot bakgrund av det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskild informationsbevakning av japansk ekonomi, industri och handel.

Stockholm den 27 januari 1987

Alf Wennerfors (m)

Graphic Systems AB, Goteborg 1987